

Uttalanden om Migrationsverkets handläggningstid i ett asylärende

---

Bakgrund

Under de senaste åren har Migrationsverket haft problem med långa handläggningstider i bl.a. asylärenden. En orsak till detta har varit det stora antalet asylsökande under andra halvan av 2015. Jag har följt utvecklingen och de åtgärder som Migrationsverket vidtagit för att hantera den uppkomna situationen. I ett beslut i juni 2016 bedömde jag att handläggningstiderna till stor del berodde på omständigheter utanför Migrationsverkets kontroll. Jag uttalade därför inte någon kritik i beslutet, men betonade att situationen var allvarlig och att de långa handläggningstiderna drabbar enskilda hårt. Jag uttalade även att det yttersta ansvaret för att Migrationsverket kan fatta beslut inom rimlig tid ligger hos regeringen och riksdag och lämnade därför över mitt beslut till Justitiedepartementet (se JO 2016/17 s. 646, dnr 2132-2015).

Det har därefter fortsatt att komma in många klagomål till JO om långa handläggningstider hos Migrationsverket, bl.a. i asylärenden med unga sökande. Jag har följt utvecklingen bl.a. genom inspektioner hos Migrationsverket och genom den löpande klagomålshanteringen (se bl.a. JO:s inspektionsprotokoll den 24 februari 2017, dnr 5625-2016, och den 13 november 2017, dnr 1865-2017).

Anmälan

I november 2016 lämnade AA, som var god man för en underårig asylsökande, in en anmälan till JO om bl.a. långsam handläggning i hans asylärende. AA anförde att verket skickat en förfrågan till Malta, där sökanden tidigare hade vistats, och att hon därefter inte hört något från verket. Vid tidpunkten för anmälan hade handläggningen hos Migrationsverket pågått under mer än två år.

Utredningen

Migrationsverket (vikarierande generaldirektören BB) yttrade sig över anmälan. Av yttrandet och de handlingar som hämtats in framgick i huvudsak följande om handläggningen av ärendet.

Sökandens ansökan om asyl registrerades hos Migrationsverket den 21 oktober 2014. I samband med det hölls ett inledande samtal med sökanden, som uppgav att han var född 2001 men att han inte vet vilken månad och dag. Därefter förordnade verket ett offentligt biträde för sökanden. Verket fick även besked om att AA förordnats som god man. Den 21 november 2014 hölls ett utredningssamtal med sökanden i närvaro av AA. Sökanden uppgav då att han var född i januari månad 2001, men att han inte mindes vilken dag. Han berättade också att han varit på Malta och blivit stoppad av polisen där. Den 9 februari 2015 genomfördes asylutredningen i närvaro av det offentliga biträdet och AA. Sökanden uppgav då att han var född i april 2001.

Med anledning av de uppgifter som sökanden hade lämnat vände sig verket den 25 februari 2015 med en begäran till Malta enligt Dublinförordningen om att få upplysningar om sökanden. Den 7 april 2015 svarade Malta att sökanden var okänd.

Den 20 april 2015 gjorde Migrationsverket bedömningen att sökanden inte förmått göra sannolikt att han var under 14 år, och det registrerade födelsedatumet justerades i enlighet med detta. Eftersom sökanden bedömdes vara minst 14 år kontrollerades hans fingeravtryck i databasen Eurodac den 27 april 2015. Kontrollen visade att han hade sökt asyl på Malta den 10 augusti 2013. Med anledning av uppgifterna skickade Migrationsverket den 1 juli 2015 en ny begäran till Malta om upplysningar om sökanden.

Den 11 november 2015 kontaktade det offentliga biträdet, efter önskemål från sökanden och AA, Migrationsverket för att informera sig om den fortsatta handläggningen. Handläggaren vid verket svarade samma dag att man väntade på svar från Malta. Migrationsverket skickade en påminnelse till Malta den 18 december 2015. I ett svar från Malta den 21 december 2015 angavs att sökandens ”status was implicitly withdrawn on 1st February 2014”.

I april 2016 lämnade AA, efter begäran av Migrationsverket, in en fullmakt för verket att ta del av sökandens asylansökan, inklusive utredningsprotokoll från asylutredningen och beslutet från Malta. En ny begäran om information och eventuella handlingar skickades till Malta den 19 maj 2016. Dagen efter kontaktade det offentliga biträdet Migrationsverket och påtalade den långa handläggningen. Ett svar inkom från Malta den 1 augusti 2016 med i huvudsak samma innehåll som tidigare. Verket fick inte del av några handlingar.

I slutet av november 2016 bad Migrationsverket det offentliga biträdet att lämna in ett slutligt yttrande. Biträdet yttrade sig den 22 december 2016 och begärde att ärendet skulle tas med förtur på grund av att handläggningen dragit ut väsentligt på tiden.

Den 27 december 2016 begärde Migrationsverket uppgifter från socialnämnden enligt 17 kap. 1 § utlänningslagen. Nämndens yttrande kom in till verket den 3 januari 2017.

I ett beslut den 18 januari 2017 avslog Migrationsverket sökandens asylansökan. Beslutet överklagades till Förvaltningsrätten i Göteborg, migrationsdomstolen, som den 28 mars 2017 beslutade att målet skulle handläggas med förtur på grund av att handläggningen oskäligt hade fördröjts.

I yttrandet till JO beklagade Migrationsverket dröjsmålet och uppgav att det till stor del orsakats av att de maltesiska myndigheterna inte förmedlade alla uppgifter till verket och att handläggningen även i viss utsträckning fördröjts på grund av det exceptionellt stora antalet asylansökningar 2015. Migrationsverket anförde även att sökanden själv i viss utsträckning hade bidragit till att ärendet fördröjts genom att inte medverka tillräckligt för att klargöra sin ålder.

Bedömning

Varje ärende där någon enskild är part ska handläggas så enkelt, snabbt och billigt som möjligt utan att säkerheten eftersätts (7 § förvaltningslagen).

Migrationsverkets beslut i asylärenden har stor betydelse för de som berörs. Om ett uppehållstillstånd beviljas innebär det att sökanden får stanna i Sverige, medan ett avslag som regel innebär att han eller hon måste lämna landet. Under den tid som det tar att handlägga ansökningar om uppehållstillstånd lever de som berörs i ovisshet om utgången. När det gäller ärenden som har stor inverkan på enskildas liv kan vikten av att ärendena avgörs inom rimlig tid inte nog understrykas. Detta gäller särskilt asylärenden med underåriga sökande. Det kan orsaka otrygghet och lidande att under lång tid vänta på ett beslut som har avgörande betydelse för framtiden. Att långa handläggningstider drabbar enskilda hårt framgår tydligt av de anmälningar som kommer in till JO och av de samtal som JO får från personer som befinner sig i den situationen.

Av utredningen framgår att det under långa perioder inte vidtogs några faktiska handläggningsåtgärder i ärendet på grund av att Migrationsverket inväntade uppgifter från Malta och att det tog verket två år och tre månader att fatta beslut i ärendet.

Att ett ärende blir liggande under lång tid utan att några faktiska handläggningsåtgärder vidtas är givetvis inte acceptabelt. Den omständigheten att en sökande lämnar motstridiga uppgifter om sin ålder och inte medverkar till att klargöra den kan visserligen innebära att handläggningstiden blir längre men ursäktar inte långa perioder av passivitet.

Jag ifrågasätter inte att det fanns ett behov av att begära uppgifter från Malta men är mot bakgrund av de svar som myndigheten på Malta lämnade tveksam till om det var korrekt av verket att anta att det hade upprättats ett utredningsprotokoll där. Under alla förhållanden borde Migrationsverket ha påmint mer frekvent eller på annat sätt ha försökt ta reda på varför man inte fick de uppgifter man efterfrågade, vilket hade kunnat förkorta handläggningstiden. Jag noterar även att Migrationsverket först i ett mycket sent skede begärde in uppgifter från socialnämnden. En sådan utredningsåtgärd hade kunnat vidtas

tidigare och parallellt med kommunikationen med myndigheten på Malta (se även Migrationsverkets återrapportering enligt regleringsbrevet för budgetåret 2017 – Redovisning och analys av arbetet med medicinska åldersbedömningar, s. 10 f.).

Det finns inte skäl att ifrågasätta att handläggningen även fördröjdes av det mycket stora antalet asylansökningar som kom in till verket 2015. Det ärende som har varit föremål för denna granskning illustrerar hur situationen vid Migrationsverket har sett ut under senare tid. Som jag har konstaterat tidigare är det ytterst en fråga för regering och riksdag att se till att Migrationsverket har resurser för att fatta beslut inom rimlig tid (se JO 2016/17 s. 646).

I november 2017 träffade jag Migrationsverkets ledning och diskuterade bl.a. de insatser verket gjort för att förkorta de långa handläggningstiderna. Jag ser naturligtvis positivt på att verket vidtagit åtgärder för att komma till rätta med de långa handläggningstiderna. I det sammanhanget vill jag framhålla vikten av rutiner som säkerställer en regelbunden uppföljning av ärendena.

Mot bakgrund av att de åtgärder som Migrationsverket vidtagit ännu inte fått fullt genomslag och att Migrationsverket i dagsläget inte kommit till rätta med handläggningstiderna kommer jag att fortsätta att följa utvecklingen.

Avslutningsvis vill jag erinra Migrationsverket om vikten av att de upplysningar och yttranden som lämnas till JO är korrekta. Jag har noterat att verkets yttrande till JO i flera avseenden innehåller uppgifter om handläggningen av asylärendet som inte överensstämmer med vad som framgår av handlingarna i verkets akt, och alltså är felaktiga.